

Sbírka zákonů

Republiky československé

Částka 36

Vydána dne 29. prosince 1959

Cena Kčs 1,—

OBSAH

76. Zákon o některých služebních poměrech vojáků.**76****Zákon**

ze dne 18. prosince 1959

o některých služebních poměrech vojáků

Národní shromáždění Republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1**Úvodní ustanovení**

Občané Československé republiky konají vojenskou službu v ozbrojených silách budovaných k obraně svobody a nezávislosti státu a socialistického zřízení. Účelem zákona je upravit služební poměry vojáků v souladu se současným stavem výstavby ozbrojených sil, vytvořit předpoklady pro další zlepšování výkonu služby v ozbrojených silách a stanovit v zákoně některá práva a povinnosti vojáků upravené dosud různými vojenskými předpisy.

Díl I**Vojenská přísaha****§ 2**

(1) Vojenská přísaha je slavnostním závazkem k plnění povinností při obraně státu, vyplývajících pro vojáky zejména z ústavy, zákonů, vojenských řádů a rozkazů.

(2) Vojáci jsou povinni vykonat přísahu:

„Já, občan Republiky československé, vědom si své čestné vlastenecké povinnosti, přísahám před bojovou zástavou věrnost pracujícímu lidu vedenému Komunistickou stranou Československa.

Slibuji, že budu vojákem statečným a ukázněným, že budu důsledně a iniciativně plnit ustanovení vojenských řádů, rozkazy velitelů a zachovávat vojenské tajemství. Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně, svěřené mi pracujícím lidem, a připravovat se pro boj, abych mohl na rozkaz presidenta a vlády Republiky československé co nejlépe bránit svou rodnou vlast a její socialistický řád proti každému nepříteli.

Pro obranu socialismu jsem vždy připraven stát pevně v řadách ozbrojených sil Československé republiky po boku Sovětské armády i armád ostatních socialistických zemí v boji proti jeho nepřítelům a nasadit i svůj život k dosažení vítězství.

Tak přísahám!“

Díl II**Vojenské hodnosti****§ 3**

(1) Vojenská hodnost (dále jen „hodnost“) je výrazem politických kvalit, vojenských znalostí, zkušeností a schopnosti velet vojskům nebo vykonávat funkce ve štábech a zařízeních ozbrojených sil.

(2) Hodnosti se udělují vojákům s přihlédnutím k jejich morálně politickým a odborným kvalitám, výsledkům služební činnosti, zásluhám, funkčnímu zařazení a délce vojenské služby.

§ 4

Stanoví se tyto hodnosti:

- a) mužstva: vojín,
- b) poddůstojníků: svobodník, desátník, četař,
- c) praporčků: rotný, rotmistr, nadrotmistr, podpraporčík, praporčík, nadpraporčík,
- d) důstojníků: podporučík, poručík, nadporučík, kapitán, major, podplukovník, plukovník,
- e) generálů: generálmajor, generálporučík, generálplukovník, armádní generál.

§ 5

Jmenování a povýšení do hodnosti

(1) Vojákům v činné službě a v záloze, kteří nebyli jmenováni nebo povýšeni do vyšších hodností, přísluší hodnost vojína.

(2) Do vyšších hodností mohou být jmenováni nebo povýšeni jen vojáci bezvýhradně oddaní pracujícímu lidu a socialistickému zřízení, s potřebnou tělesnou zdatností, kteří splňují morálně politické a odborné požadavky stanovené prováděcími předpisy.

(3) Do hodnosti generálů jmenuje a povyšuje na návrh vlády prezident republiky. Do hodností důstojníků jmenují ministr národní obrany a ministr vnitra, povyšují ministr národní obrany a ministr vnitra nebo orgány jimi k tomu zmocněné. Do hodností poddůstojníků a praporčků jmenují a povyšují ministr národní obrany a ministr vnitra nebo orgány jimi k tomu zmocněné.

§ 6

Odnětí vyšší hodnosti

(1) Vyšší hodnost

- a) bude odňata vojákovi, který svým jednáním prokázal nepřátelský poměr k socialistickému zřízení;

b) může být odňata vojákovi, jenž se dopustil takového jednání, které je v příkrém rozporu s morálně politickými požadavky kladenými na příslušníky velitelského sboru ozbrojených sil.

(2) Vojákům, jimž byla vyšší hodnost odňata, přísluší hodnost vojína.

(3) Odnětí hodnosti navrhuje komise zřízené ministrem národní obrany a ministrem vnitra.

(4) Generálům odnímá hodnost prezident republiky na návrh vlády. Ostatním vojákům odnímají hodnost ministr národní obrany a ministr vnitra, praporčků a poddůstojníkům též orgány jimi k tomu zmocněné.

(5) Ustanovení trestního zákona o ztrátě vojenské hodnosti zůstávají nedotčena.

§ 7

Propůjčení hodnosti

(1) Vojákům lze propůjčit vyšší hodnost, než kterou skutečně mají, na dobu, po kterou toho vyžaduje funkce nebo služební úkol, jimiž byli pověřeni.

(2) Propůjčením hodnosti se nemění branný poměr.

(3) Vojákům, jimž byla hodnost propůjčena, přísluší práva a povinnosti, spojené s touto hodností; propůjčení hodnosti však nezakládá nárok na úpravu služebních příjmů nebo dávek nemocenské péče a důchodového zaopatření.

(4) Hodnost propůjčují orgány, které jsou oprávněny do ní jmenovat.

§ 8

Podrobnosti k ustanovením tohoto dílu zákona stanoví ministr národní obrany a ministr vnitra.

Díl III

Vojenský stejnokroj

§ 9

(1) Vojáci v činné službě jsou povinni nosit vojenský stejnokroj, odznaky, jakož i jinou předepsanou výstroj, pokud ministr národní obrany nebo ministr vnitra nestanoví jinak.

(2) Vojáci z povolání mohou nosit mimo dobu zaměstnání občanský oděv.

(3) Předpisy o vojenském stejnokroji, odznacích a jiné výstroji vydají ministr národní obrany a ministr vnitra, kteří stanoví též zásady pro nošení vojenského stejnokroje vojáky mimo činnou službu a určí přitom jejich práva a povinnosti.

Díl IV

Ustanovování vojáků do funkcí

§ 10

(1) Vojáci jsou vybírání a ustanovování do funkcí v souladu s potřebami ozbrojených sil podle politických a odborných kvalit, velitelských a organizačních schopností a se zřetelem k osobním vlastnostem, zpravidla po získání odpovídajícího vzdělání a praxe.

(2) Vojáky ustanovují do funkcí a odvolávají z nich ministr národní obrany a ministr vnitra nebo orgány jimi k tomu zmocněné. Toto ustanovení se netýká funkcí, do kterých ustanovuje prezident republiky nebo do kterých se ustanovuje podle zvláštních předpisů.

(3) Vojáci mohou být v případech, které nestrpí odkladu, zproštěni výkonu funkce nadřízenými nejméně o dva stupně vyššími.

(4) Podrobnosti stanoví ministr národní obrany a ministr vnitra.

Díl V

Doba zaměstnání a dovolená

§ 11

Doba zaměstnání

(1) Nezbytnou podmínkou úspěšné obrany vlasti je stálá bojová pohotovost ozbrojených sil. Zajišťování stálé bojové pohotovosti nedovoluje, aby se na vojáky v činné službě vztahovaly obecné předpisy o úpravě pracovních podmínek zaměstnanců; zejména se na ně nevztahují předpisy o práci přesčas, o práci noční a o práci ve dnech pracovního klidu.

(2) Rozdělení a délka doby zaměstnání se stanoví služebními předpisy a rozkazy podle konkrétních služebních úkolů.

(3) Nadřízení jsou povinni umožnit svým podřízeným politický, odborný a kulturní růst, plnění ostatních občanských povinností a odpočinek úměrný délce doby zaměstnání a obtížnosti výkonu služby.

§ 12

Dovolená

(1) Vojáci v základní službě mají nárok na řádnou dovolenou ve výměře deseti dnů v každém roce základní služby. Tato výměra dovolené může být prodloužena se zřetelem k náročnosti výkonu služby až o pět dní orgánem zmocněným k tomu příslušným ministrem.

(2) Vojáci z povolání a vojáci v další službě mají nárok na řádnou dovolenou ve výměře třiceti dnů v jednom kalendářním roce. Nelze-li z mimořádných důvodů udělit řádnou dovolenou během kalendářního roku, poskytne se v prvním čtvrtletí následujícího kalendářního roku.

(3) Ze závažných důvodů může být vojákům udělena dovolená bez nároku na peněžní náležitosti nebo krátká (zvláštní) dovolená za podmínek a v rozsahu stanoveném ministrem národní obrany a ministrem vnitra.

(4) Podrobnosti stanoví ministr národní obrany a ministr vnitra.

Díl VI

Vojenské kázeňské právo

§ 13

(1) Každý voják je povinen zachovávat vojenskou kázeň a upevňovat ji.

(2) Velitelé jsou povinni vychovávat své podřízené k uvědomělé vojenské kázní. K tomu se jim svěřuje právo udělovat kázeňské odměny a ukládat kázeňské tresty. Tato vojenská kázeňská pravomoc slouží k udržování a upevňování vojenského pořádku a kázně.

§ 14

Rozsah vojenské kázeňské
pravomoci

Vojenské kázeňské pravomoci podléhají

- a) vojáci v činné službě,
- b) osoby, které se povoláním k zvláštní službě staly příslušníky ozbrojených sil,
- c) osoby povolané k osobním úkonům pro potřeby ozbrojených sil,
- d) vojáci mimo činnou službu pro kázeňské přestupky spáchané ve vojenském stejnokroji,
- e) osoby, které měly nastoupit vojenskou činnou službu, pro nenastoupení této služby, pokud nejde o trestný čin,
- f) váleční zajatci.

§ 15

Kázeňské odměny

(1) Kázeňské odměny jsou udělovány za záslužné činy nebo za příkladné plnění vojenských povinností.

(2) Kázeňskými odměnami jsou zejména: pochvala, peněžité nebo věcné dary, udělení čestného odznaku a mimořádné povýšení.

§ 16

Kázeňský přestupek

Kázeňský přestupek je takové zaviněné jednání nebo opomenutí, které se přiči vojenským řádům a předpisům, rozkazům a nařízením a porušuje vojenskou kázeň, pokud není trestné podle trestního zákona, trestního zákona správního nebo podle jiných předpisů.

§ 17

Kázeňské tresty

(1) Kázeňskými tresty jsou: důtka, pořádkové tresty, tresty odnětí svobody, trest snížení hodnosti o jeden stupeň a u poddůstojníků též trest odnětí hodnosti.

(2) Kázeňskými tresty odnětí svobody jsou: vězení po službě, vězení a domácí vězení.

(3) Nejvyšší výměra kázeňského trestu odnětí svobody se stanoví na 21 dnů.

§ 18

Ukládání kázeňských trestů

(1) Kázeňský trest lze uložit za kázeňský přestupek podřízenému, nepostačují-li k jeho nápravě a obnovení kázně jiné mírnější výchovné prostředky (domluva, napomenutí apod.).

(2) Druh a výše trestu musí být úměrné povaze přestupku a jeho následkům, míře zavinění, okolnostem, za kterých byl spáchan, dřívějšímu chování provinilého, předvídanému účinku trestu na provinilého a na morální stav jednotky.

(3) Velitel odpovídá za řádné vyšetření případu a za vyslechnutí obviněného před uložením trestu.

§ 19

Podmíněný odklad výkonu
trestu

Velitel, který uložil kázeňský trest, může podmíněně odložit jeho výkon na zkušební dobu od jednoho do tří měsíců, má-li vzhledem k dřívějšímu chování potrestaného a k okolnostem případu důvodně za to, že účelu trestu bude dosaženo i bez jeho výkonu.

§ 20

Odvolání

(1) Potrestaný se může odvolat do dvou dnů proti uloženému kázeňskému trestu, má-li za to, že se kázeňského přestupku nedopustil, nebo překročil-li velitel svou kázeňskou pravomoc.

(2) U trestů odnětí svobody může se potrestaný odvolat i proti výši uloženého trestu, má-li za to, že velitel porušil při uložení trestu ustanovení § 18 odst. 2.

(3) Odvolání má u trestů odnětí svobody odkladný účinek.

(4) Potrestaný může podat odvolání s odůvodněním nejblížešmu nadřízenému toho, kdo trest uložil. Nadřízený může uložený trest zrušit, zmírnit nebo ponechat v platnosti. Z rozhodnutí nadřízeného o odvolání se nelze dále odvolat.

§ 21

(1) Kázeňský přestupek se promlčuje uplynutím jednoho roku ode dne, kdy byl spáchán.

(2) Kázeňský trest je možno zahladit.

§ 22

Podrobnější úpravu vojenského kázeňského práva stanoví kázeňský řád, který vydá prezident republiky.

Díl VII

Vojáci z povolání

§ 23

Za vojáky z povolání mohou být přijati jen občané Československé republiky bezvýhradně oddaní pracujícímu lidu a socialistickému zřízení, s potřebnou tělesnou zdatností, kteří splňují morálně politické a odborné požadavky stanovené prováděcími předpisy.

§ 24

(1) Vojáci z povolání jsou praporčíci, důstojníci a generálové, kteří vykonávají vojenskou službu jako své povolání ve služebním poměru, do něhož byli přijati na vlastní žádost po vykonání základní (náhradní) služby.

(2) Jestliže byl do služebního poměru vojáka z povolání přijat voják, který je podle branného zákona povinen další službou, plní svoji povinnost k další službě ve služebním poměru vojáka z povolání.

§ 25

Vznik a zánik služebního poměru

Služební poměr vojáka z povolání vzniká dnem přijetí; zaniká propuštěním z tohoto služebního poměru, odnětím nebo ztrátou vojenské hodnosti, propuštěním z vojska a úmrtím.

§ 26

Propuštění ze služebního poměru

(1) Voják z povolání se propustí ze služebního poměru na vlastní žádost v požadované lhůtě, nebrání-li tomu ustanovení § 25 odst. 2 branného zákona a je-li lhůta propuštění v souladu s potřebami ozbrojených sil; není-li v souladu, propustí se nejpozději do konce výcvikového roku, byla-li žádost podána alespoň 3 měsíce před jeho ukončením.

(2) Ze služebního poměru vojáka z povolání lze propustit vojáky,

- a) kteří vzhledem k věku a snížené tělesné zdatnosti nemohou již úspěšně konat zastávanou funkci a není pro ně v ozbrojených silách jiného zařazení, bude-li jim přiznán výsluhový důchod,
- b) kteří byli uznáni vojenskou lékařskou komisí neschopnými k vojenské činné službě ze zdravotních důvodů,
- c) u nichž vojenská lékařská komise stanovila sníženou schopnost k vojenské činné službě ze zdravotních důvodů a pro něž není v ozbrojených silách jiného vhodného zařazení,
- d) pro něž není při organizačních změnách v ozbrojených silách jiného zařazení,
- e) kteří byli z morálně politických nebo odborných důvodů zhodnoceni jako nevyhovující,
- f) jejichž další ponechání v poměru vojáka z povolání by bylo na újmu důležitých vojenských nebo jiných státních zájmů.

(3) Voják z povolání, který má být propuštěn ze služebního poměru podle odstavce 2 písm. a) až e), musí být o propuštění vyrozuměn nejméně 3 měsíce předem, není-li oboustrannou dohodou stanoveno jinak.

(4) Propuštění podle odstavce 2 písm. f) navrhuje komise zřízené ministrem národní obrany a ministrem vnitra.

§ 27

Přijetí do služebního poměru a propuštění z něho provádí u vojáků z povolání v oboru své působnosti ministr národní obrany a mi-

nistr vnitra, u praporčků z povolání též orgány jimi k tomu zmocněné.

§ 28

(1) Vojáci z povolání jsou povinni vykonávat službu v místě a ve funkci podle potřeb ozbrojených sil, plnit iniciativně a svědomitě služební povinnosti a soustavně zvyšovat své politické a odborné znalosti i tělesnou zdatnost.

(2) Přemístění vyžadované vojákem z povolání ze závažných důvodů lze uskutečnit, dovoluje-li to zájem služby.

§ 29

(1) Vojákům z povolání není dovoleno uzavřít vedlejší pracovní poměr; konat výdělečné práce mohou jen se svolením příslušných orgánů ozbrojených sil.

(2) Vojáci z povolání mohou studovat na školách mimo ozbrojené síly jen se svolením příslušných orgánů ozbrojených sil.

§ 30

Vojáci z povolání mohou být převáděni nebo dočasně přidělováni k civilním rozpočtovým a hospodářským organizacím za podmínek stanovených vládou.

§ 31

Vojáci z povolání přeložení do zálohy před dosažením věku 55 let mají nárok na umístění přiměřené jejich morálně politickým kvalitám a odborné způsobilosti. Podrobnosti stanoví vláda.

§ 32

Podrobnosti k ustanovením tohoto dílu zákona, pokud nejsou vyhrazeny vládě, stanoví ministr národní obrany a ministr vnitra.

Díl VIII

Vojenské soudružské soudy

§ 33

(1) K posílení socialistické morálky a k upevnění vojenské kázně mohou být v ozbrojených silách voleny vojenské soudružské soudy jako kolektivní výchovné orgány velitelů.

(2) Vojenské soudružské soudy projednávají poklesky proti zásadám socialistického soužití a případy neodpovědného přístupu k plnění služebních povinností. Jsou oprávněny podávat návrhy na kázeňské potrestání a kádrová či jiná opatření.

(3) Činnost vojenských soudružských soudů řídí ministerstvo národní obrany a ministerstvo vnitra, která též stanoví podrobnější úpravu jejich organizace a působnosti.

Díl IX

Příslušníci Státní bezpečnosti a příslušníci Veřejné bezpečnosti

§ 34

(1) Ustanovení tohoto zákona se vztahují přiměřeně též na příslušníky Státní bezpečnosti a příslušníky Veřejné bezpečnosti, avšak s těmito odchylkami:

- nevztahují se na ně ustanovení § 2, § 24 odst. 2, § 26 odst. 1, § 36 a § 37;
- hodnosti praporčků se stanoví takto: rotný, strážmistr, nadstrážmistr, podpraporčík, praporčík, nadpraporčík;
- podrobnější úpravu kázeňského práva stanoví kázeňský řád, který vydá ministr vnitra;
- ze služebního poměru lze propustit příslušníky Státní bezpečnosti a příslušníky Veřejné bezpečnosti na jejich žádost podanou ze závažných důvodů.

(2) Podle ustanovení § 6 odst. 1 lze odejmout hodnost také příslušníkům Státní bezpečnosti a příslušníkům Veřejné bezpečnosti propuštěným z těchto sborů.

Díl X

Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

§ 35

Ministr národní obrany a ministr vnitra mohou upravit ve vzájemné dohodě vztahy mezi vojáky v činné službě a příslušníky Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti.

§ 36

(1) Služební poměr poddůstojníků z povolání podle zákona č. 44/1949 Sb. zaniká dnem 30. září 1960.

(2) Poddůstojníci z povolání, pokud splňují podmínky pro přijetí za vojáky z povolání podle § 23 tohoto zákona, budou na svou žádost podanou do 10. června 1960 přijati ode dne 1. října 1960 za praporčíky z povolání.

(3) Poddůstojníci z povolání, kteří nepožádají o přijetí za praporčíky z povolání nebo kteří podmínky pro přijetí nesplňují, jsou povinni splnit svůj závazek k další službě.

(4) Podrobnosti stanoví ministr národní obrany a ministr vnitra.

§ 37

Vojákům, kteří dosáhli hodnosti „staršina“, přísluší ode dne 1. října 1960 hodnost „rotmistr“.

§ 38

Praporčíci v záloze jsou povinni vojenskými cvičeními podle branného zákona v rozsahu a za podmínek stanovených pro důstojníky v záloze.

§ 39

Zrušují se

1. s účinností od 1. května 1960

- a) zákon č. 72/1946 Sb., o úpravě některých právních poměrů důstojníků a rotmistrů z povolání a o převzetí některých osob do československé branné moci,
- b) zákon č. 29/1947 Sb., o likvidaci tak zvaného vládního vojska, jakož i o umístování a jiném zaopatření jeho zaměstnanců,
- c) zákon č. 60/1947 Sb., jímž se mění zákon ze dne 6. března 1946 č. 72 Sb., o úpravě některých právních poměrů důstojníků a rotmistrů z povolání a o převzetí některých osob do československé branné moci,

d) zákon č. 116/1947 Sb., o úpravě některých právních poměrů důstojníků, rotmistrů a poddůstojníků aspirantů v záloze,

e) zákon č. 134/1948 Sb., jímž se prodlužuje platnost předpisů o úpravě některých právních poměrů důstojníků a rotmistrů z povolání a o převzetí některých osob do československé branné moci,

f) zákon č. 59/1949 Sb., o odnětí vojenské hodnosti některým důstojníkům, rotmistrům a poddůstojníkům vojska mimo činnou službu,

g) zákon č. 199/1949 Sb., o propůjčování titulů vyšších vojenských hodností,

h) zákon č. 85/1950 Sb., o opatřeních souvisících s úpravou kázeňského práva příslušníků ozbrojených sborů,

i) § 4 zákona č. 88/1952 Sb., o materiálním zabezpečení příslušníků ozbrojených sil,

j) §§ 3 až 5 zákona č. 286/1948 Sb., o národní bezpečnosti;

2. s účinností od 1. října 1960

a) zákon č. 44/1949 Sb., o úpravě právních poměrů souvisejících s reorganizací velitelského sboru vojska,

b) § 5 zákona č. 88/1952 Sb., o materiálním zabezpečení příslušníků ozbrojených sil.

§ 40

Tento zákon nabývá účinnosti ode dne 1. května 1960, s výjimkou ustanovení § 4, které nabývá účinnosti ode dne 1. října 1960; provedou jej ministr národní obrany a ministr vnitra.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

generál armády Lomský v. r.

Barák v. r.

Administrace Praha III, Tržiště č. 9, Telefon č. 495-41 až 49. — Účet Státní banky československé č. 149-5520. — Roční předplatné Kčs 36. — s přílohou Kčs 46. — Frankované reklamace se uznávají jen, dojdou-li do 28 dnů po vydání (zaplacení) reklamované částky — Novinová sazba povolena poštovním úřadem Praha 022, č. 313-348-De-55. — Vytiskl Knihk. národní podnik, základní závod 01 v Praze III, Karmelitská 6.
Dohledací poštovní úřad Praha 022.